

L'ANNEXIÓ NAPOLEÒNICA DE CATALUNYA

Lema: ANAR FENT

L'ANNEXIÓ NAPOLEÒNICA DE CATALUNYA

Lema: Anar fent.

Som a Barcelona, a 14 de febrer, diada que amb el temps esdevindrà el dia dels enamorats per obra i gràcia de Sant Valentí i d'una bona publicitat o propaganda. Però avui no tenim massa temps per a l'amor, corre l'any 1808 i ahir van entrar a la ciutat una tropa de francesos (5.427 homes i 1.830 cavalls del Cos d'Observació del Pirineu Oriental) comandats pel general Duhesme. No patiu, són aliats del govern espanyol de Manuel de Godoy, i venen de pas. Almenys això diuen.

De pas? Sí, home. Sa Majestat Catòlica Carles IV va signar amb l'emperador Napoleó Bonaparte un tractat, el de Fontainebleau, fa només quatre mesos, el 27 d'octubre de l'any passat, que permet el trànsit pel reialme d'un exèrcit francès amb l'ajut del qual conquerirem i ens repartirem Portugal. Sí, home, i què més? Quan s'ha vist que un francès siga home de paraula? Home, Napoleó és cors. Doncs més pirata encara.

Amb aquest recel eren vists els soldats francesos per aquells catalans de principis del segle XIX. No debades havien passat els últims anys, pràcticament des que esclatà la Revolució el 1789, mirant aquesta i els seus protagonistes com qui mira el dimoni. Com havia de mirar una societat catòlica on els monarques absoluts ho eren per gràcia divina, on l'Església tenia un paper fonamental, que donava al poble aliment espiritual (amb la litúrgia), intel·lectual (als seminaris i centres d'ensenyament) i àdhuc material (donant treball i menjar)? Les notícies que duien els emigrats (han guillotinat el rei i la reina, els nobles, han tancat esglésies i les han consagrades a la deessa Raó, han creat un nou calendari sense santoral...) indignaven els catalans de tota edat i condició social. Així, les guerres empreses per

les successives coalicions contra França comptaven amb el recolzament popular, malgrat que els pobles sempre han estat en contra de qualsevol guerra.

I clar, quan de cop i volta, per aquests misteris de la política, que fa estranys companys de llit, el govern espanyol canvia les aliances i l'enemic d'ahir passa a ser l'amic d'avui, doncs hi ha gent que no ho veu massa clar, i més si damunt ens fica a casa part de la seua tropa. Per això el capità general comte de Santa Clara -que ho era des de 1802-, va haver de prendre mesures per tal d'evitar incidents.

La malfiança dels catalans envers els francesos estava ben motivada i aviat els fets els donarien la raó. Abans de quinze dies des de l'entrada a Barcelona mouen fitxa, es lleven la màscara i es fan amb les fortificacions de la ciutat. El 29 de febrer ocupen per sorpresa la Ciutadella mentre fan veure que realitzen exercicis davant l'accés principal (gairebé de la mateixa manera ocupen també la ciutadella de Pamplona), s'hi van introduir i es van apoderar de la fortalesa. Era dilluns de Carnestoltes, i més que una broma, juguesca o un ball de disfresses, allò que aleshores començava seria un llarg malson. Llarg, ben llarg, ja que Catalunya va ser la zona de la península que va patir durant més temps l'ocupació francesa. La cosa va empitjorar quan, seguint ordres del govern de Madrid transmeses pel capità general, el 10 de març el governador del castell de Montjuïc, Álvarez de Castro, va haver de facilitar als francesos l'entrada a la fortalesa. Barcelona estava completament en mans estrangeres. Més que amb sorpresa, amb traïdoria, deien els barcelonins, ja que en teoria aquells soldats només havien d'haver romàs tres dies a la ciutat, reposant les forces de camí cap a Cadis, la seua destinació oficial. Però no va ser així, volien tindre el control aquell estiu, van començar a fer serveis de retens i

guàrdies barrejats amb els soldats espanyols i no van mirar que el recurs a la força els seria contraproductiu. També sense disparar ni un tret, simulant la visita d'un personatge important i la seua nombrosa escorta, les tropes franceses s'empararen del castell de Sant Ferran, a Figueres, a l'abril. D'aliats passaven a amos.

EL CANVI DINÀSTIC: MOLT MÉS QUE AIXÒ

Han passat tres mesos mal comptats des de l'arribada dels francesos, avui és 23 de maig i ha resultat ser un altre dia de dol per als barcelonins. Ha arribat la notícia que tenim un nou rei. Al març, després d'un motí a Aranjuez, Godoy és empresonat i destituït, el rei (Carles IV) abdica en el Príncep d'Astúries (Ferran VII). A l'abril Napoleó els convoca tots dos a Baiona. La corona ha anat canviant de mans com qui es rifa un conill. El fill la torna al pare, el pare li la passa a Napoleó i aquest a son germà Josep (fins aquell moment rei de Nàpols); un joc de disbarats que no entén ningú. Aquests canvis sobtats i estrambòtics no agraden gens al poble pla, que s'ensuma l'existència de mans estranyes al darrere.

Tot és legal, en aquest Antic Règim en què la sobirania rau a les mans del sobirà i aquest en pot fer el que vulga. Les institucions de govern per tant segueixen el dia a dia com si res. Legals com sempre, doncs, l'Ajuntament de Barcelona envia un delegat a les Corts de Baiona, a qui -assenyala Camps (1916:269)- se li donen instruccions per a defensar la titularitat dels càrrecs públics com a reservada per als naturals del país i el manteniment de la legislació pròpia que encara queda.

Però el carrer no vol saber res de legalismes, i a mesura que els catalans van assabentant-se dels fets madrilenys del 2 de maig comencen a organitzar-se i a oposar-se als francesos, que van sent tractats com a enemics ocupants de la terra. El descontentament per la manca de credibilitat del govern (ara manen els francesos, ara canviem de rei...) és el brou de cultiu escaient per a l'esdeveniment de rebomboris als carrers. Els joves se'n van de ciutats i pobles grans controlats pels nous amos per integrar-se als sometents, els cossos de tropes espanyoles se fan fonedissos de les guarnicions i es tornen a formar en camp propi. Ja a darreries de maig es constitueix a Lleida la primera Junta catalana, seguida a primeries de juny per la de Girona... Aquest mateix mes tenen lloc els primers fets d'armes, que no podien pintar millor per als catalans, malgrat que foren un miratge: el dia 6 tropes imperials -la majoria italians- van ser derrotades al Bruc pels sometents de Manresa, Igualada i els voltants, amb el concurs de soldats del regiment de suïssos núm. 1 de Wimpffen i alguns guàrdies valons fugits de Barcelona. El 14 es va repetir l'enfrontament, ara els francesos eren una força superior i foren derrotats pels Terços de Cervera i Lleida, dos companyies de Wimpffen -de paisà i amb barretina- i sometents (menys nombrosos que una setmana abans perquè havien començat la sega). A aquesta segona acció se situa la intervenció del Timbaler del Bruc que amb el repic del seu timbal multiplicat per l'eco de les muntanyes va fer creure als francesos que s'acostaven noves forces catalanes i es van retirar. També van creure el mateix alguns combatents catalans que ja començaven la retirada; en sentir el timbal van girar cua i tornaren a atacar els francesos. Més enllà de la llegenda, el cert és que aquestes van ser les primeres desfetes de les tropes napoleòniques, la qual cosa va acabar amb el mite de la seua invencibilitat, reforçat pel fet que van ser vençuts per unes forces populars mal armades i àdhuc inferiors en nombre.

Aquell estiu de 1808 els combats s'estenien per tot Catalunya. De Barcelona, convertida en la base principal dels exèrcits francesos, anaven sortint tropes cap als llocs on calia fer front a l'acció dels guerrillers catalans. Aquests no lluitaven sols: a banda d'alguns escamots de tropes regulars espanyoles, aviat comptaren amb l'ajut de l'armada britànica. El 31 de juliol, per exemple, el castell de Montgat, en poder dels francesos, va ser atacat per unes companyies de miquelets ajudats pels sometents de Montgat a Premià, de forma coordinada amb les fragates "Imperiosa" i "Cambrian". La guarnició francesa només es va rendir quan va arribar al castell el destacament de desembarcament anglès, ja que tenien por de les represàlies pels abusos fets als vilatans.

Té lloc un procés d'organització política de baix a dalt amb la constitució el 18 de juny a Lleida, per representants de 12 corregiments, de la Junta Superior del Principat. Es forma amb l'objectiu de preservar l'ordre al territori. Les Juntes assumeixen la sobirania en nom del poble. És l'inici de la ruptura amb l'Antic Règim. La Junta assumeix les atribucions de la Reial Audiència de Barcelona, es considera continuadora de les antigues Corts catalanes exercint facultats legislatives i crea un tribunal català de justícia tot pensant en la conservació de les lleis pròpies vigents i la restauració de les abolides cent anys abans pel Decret de Nova Planta, com recull Vicens (1962:284); actua de fet com una mena de govern independent. Nomena Joan Miquel Vives (prestigiós cabdill militar el 1795) capità general del Principat. Aquest, que ho era de Balears, no vol deixar sense guarnició les illes; qui acut és el marquès de Palacio, governador de Menorca, amb tropes i artilleria, nomenat aleshores capità general.

Aquest estiu se celebren juntes a molts indrets, en les quals es resol que els pobles acudiran a sometent, organitzats per corregiments per fer front als francesos, donant-los armes i aliments amb càrrec als eraris públics. No volen saber res del nou rei Josep ni de la Constitució de Baiona. I això que era un document amb què s'intenta atreure la confiança del poble: s'obria amb un primer article que establia ben clarament que la religió catòlica era la del país i la del rei, per evitar l'oposició eclesiàstica al nou govern.

Al novembre les forces que el capità general aconsegueix reunir posen setge a Barcelona, part de la població de la qual ha fugit de la ciutat. El setge és una mesura de força efímera, ja que al mes següent el general Saint-Cyr porta tropes de reforç a Barcelona que dispersen els catalans.

La superioritat en camp obert de l'exèrcit francès era inqüestionable. Després d'aconseguir la victòria a Valls el 25 de febrer de 1809 entren a Reus. Encara que quan se li oposava la resistència adequada la màquina s'havia d'aturar. El setge de Girona es va acabar amb la caiguda de la ciutat, no podia ser d'altra manera donada la desproporció de forces, el 10 de desembre de 1809, després de prop de vuit mesos d'heroica resistència que havia costat la vida a la meitat dels gironins i a més de la meitat de la guarnició.

La lluita és militar i política. El 1809 la Comissió de Corts cursa una "Consulta al país" i un dels membres de la Junta Superior, Josep Batlle i Jover, jurista de la Selva del Camp, redacta un informe a l'estil d'una constitució en què advoca per la construcció de l'Estat nacional espanyol fent-lo compatible amb la catalanitat, com

transcendeix de les evocacions que fa de les llibertats i de les institucions de la Corona d'Aragó.

El govern de Josep I va emprendre reformes a l'administració: es va suprimir la Inquisició, el català va passar a tindre un ús oficial al costat del francès i el castellà. Els francesos estaven atents al fet diferencial català i volien aprofitar-lo a favor seu. Ja en plena Guerra Gran havien proposat "fer de Catalunya una petita república independent". Aquestes mesures, com també el fet que el poder estava a les seues mans, van propiciar que hi hagués gent disposada a col·laborar amb els francesos i ocupar els llocs deixats vacants per les autoritats que havien fugit cap a terres controlades per la Junta Superior. Entre els afrancesats destaquen Antoni de Ferrater, designat batlle de Barcelona per Saint-Cyr, i Ramon Casanova, cap de la nova policia, el primer cos de policia modern, que actuà sense escrúpols en mans d'aquest. El canvi d'autoritats era conseqüència directa de la negativa de l'Audiència, de l'Ajuntament i de la Junta de Comerç a prestar jurament al rei Josep I.

EL GOVERN PARTICULAR

Però no hi ha prou amb un jurament. Napoleó no deixa fer a son germà a Espanya i hi clava cullerada. El comissari reial per a Catalunya, Josep Garriga -qui havia estat diputat a Baiona-, ha vist com s'ha quedat sense càrrec. El 8 de febrer de 1810 Napoleó ha signat un decret pel qual s'estableixen els governs particulars de Catalunya, Aragó, Navarra i Biscaia. Som catalans però no sabem si ara som espanyols o francesos. Per ventura està preparant l'annexió a França de totes les terres a l'esquerra de l'Ebre? Aquestes quedaven segregades d'Espanya, sent una

mena d'annex de l'Imperi amb una administració vinculada a l'exèrcit. El governador general de Catalunya, mariscal Augereau, nomenat en agraïment per conquerir Girona, va dividir el principat en quatre departaments amb capital a Barcelona, Girona, Reus i la Seu d'Urgell. Per tal de guanyar-se la població intenta reviscolar els sentiments particularistes dels catalans. El 18 de març el *Diario de Barcelona* canvia el nom pel de *Diari de Barcelona i del Govern de Catalunya*, publicant l'endemà una proclama del mariscal Augereau, en què exalta les glòries catalanes i rememora les gestes dels almogàvers: "Sí, vencedors d'Atenes i Neopàtria: se va a restablir vostre antic comerç d'Orient. La pàtria catalana va a renéixer de les seves cendres". I sol·licita l'ajut dels catalans a canvi de donar-los la prosperitat: "Entreu en l'ordre, auxilieu-me amb els vostres esforços [...] jo m'ocuparé incessantment a corregir tots los desordres, i vos procuraré la prosperitat de què es susceptible vostre sòl i ingeni".

Aquest interès pels afers dels catalans va fer el seu efecte: augmentà el nombre de catalans favorables a Napoleó, fins i tot n'hi havia que van acceptar d'incorporar-se a l'exèrcit pel sistema de quintes. El nou govern ofereix l'amnistia als emigrats que tornen, suprimeix els impostos extraordinaris, fa un pas en refermar-se, canviant de nou el nom d'aquell diari, passant el govern a primer lloc, a partir de l'11 d'abril esdevé *Diari del Govern de Catalunya i de Barcelona*. Aquest mateix mes Lleida cau en mans franceses, que ocupen poc després Fraga i Mequinensa. Al maig Augereau és rellevat per Macdonald, com a governador general, qui continua la mateixa política per atreure's els catalans. Com a governador de Barcelona és designat Maurice Matthieu qui, ben al contrari, va intentar implantar el model francès amb mesures de l'estil de suprimir alguns convents i de patrocinar la presència

estable d'una companyia teatral francesa. El 10 de juny a Girona apareix la *Gasetta del Corregiment de Girona*, en català, impulsada pel corregidor, l'afrancesat Tomàs Puig, qui posteriorment seria prefecte del departament del Ter. I a l'agost, en un gest de bona voluntat, s'indulta 27 presos que estaven condemnats per rebel·lió.

Tanmateix, no tots els catalans sucumbeixen als encants de sirena francesos. Ben al contrari, la majoria se'ls oposarà de mil i una formes. La Junta Superior envia diputats que representaran Catalunya a les Corts convocades a Cadis, en l'acte inaugural de les quals el 24 de novembre de 1810 n'és elegit president Ramon Llàtzer de Dou, un dels 19 representants catalans i canceller de la Universitat de Cervera. Van amb instruccions de defensar els privilegis i furs catalans, no sols els vigents sinó mirant de recobrar els que tenia amb la monarquia dels Habsburgs, com recull Rahola (1912:52). El record de les institucions perdudes estava ben viu, i així el diputat Antoni de Capmany oferia una lectura pròpia del debat constitucional amb la seua intervenció sobre "Práctica y estilo de celebrar Cortes en el Reino de Aragón, Principado de Cataluña y Reino de Valencia".

1811 comença bé per als francesos, que aconsegueixen ocupar el sud català: el 2 de gener entrava a Tortosa Suchet, el governador general d'Aragó; al juny ocupava Tarragona. Al juliol es fan amb una fita simbòlica, Montserrat. Pràcticament tot Catalunya és a les seues mans; almenys les viles i ciutats, les zones rurals són pa d'un altre paner. Mentrestant, a l'altra banda de la península les Corts discuteixen els articles relatius a la divisió territorial de l'Estat i el diputat català Felip Aner i d'Esteve, intervenint el 2 de setembre, defensa la integritat del territori català: "Ahora menos que nunca debe pensarse en desmembrar la Provincia de Catalunya, porque

tiene derecho a que se conserve su nombre e integridad”, afirmant que ningú és capaç de fer que els catalans obliden allò que són, com assenyala Jardí (1963:49).

Els inicis de 1812 continuen amb presagis a favor dels imperials, que el 24 de gener derroten completament a Altafulla l'exèrcit comandat pel baró d'Eroles. La conseqüència va ser que en tot l'any les forces espanyoles defugiren les accions a camp obert, operant només en guerrilles.

L'ÚLTIM PAS: L'ANNEXIÓ

Macdonald és substituït pel general Decaen com a governador general de Catalunya. Serà l'últim, ja que per decret imperial de 26 de gener de 1812 Catalunya es veu annexada de manera formal a l'Imperi, li és afegida Andorra i la franja aragonesa compresa entre Fraga, Mequinensa, Favara i Nonasp, i dividida en quatre departaments, establint-se el règim civil francès i l'administració imperial comuna. Els departaments van ser definits atenent a criteris estrictament geogràfics, en la línia dels marcats el 1790 per l'Assemblea Nacional francesa. Tanmateix, no es va fer tabula rasa sinó que es va prendre com a base la divisió en corregiments que havia establert cent anys abans la Nova Planta, una altra creació francesa. La capitalitat radicava en una prefectura on residia el prefecte (governador), i es dividien en sotsprefectures. Els noms dels departaments responien a elements geogràfics, com ara rius:

- Departament del Ter, amb les terres travessades per aquest riu. La prefectura estava a Girona, i les sotsprefectures a Vic i Figueres.

- Departament del Segre, amb les terres de les parts altes dels rius Segre i Llobregat, incorporava també Andorra. La prefectura radicava a Puigcerdà i les sotsprefectures a Talarn i Solsona.
- Departament de Boques de l'Ebre, amb totes les terres travessades per aquest riu, el camp de Tarragona i Fraga i Mequinensa. La prefectura s'establí a Lleida i les sotsprefectures a Cervera, Tortosa i Tarragona.
- Departament de Montserrat, amb les terres del curs baix del Llobregat, el Penedès, el Vallès i el Maresme. Amb la prefectura a Barcelona i sotsprefectures a Manresa i Vilafranca del Penedès.

Com veiem, s'havien afegit alguns territoris que no eren catalans però sí de parla catalana, com Andorra i alguns pobles aragonesos. A canvi, i per motius geogràfics, la Vall d'Aran va passar a integrar-se al departament de l'Alta Garona.

L'administració francesa resulta ser eficaç i respectuosa amb la gent del país, la qual cosa fa que les relacions entre francesos i catalans milloren. Aquesta bona voluntat es va veure afavorida per la prudència napoleònica que, fent una excepció, va ajornar l'aplicació del Codi napoleònic i les seues lleis annexes en consideració a l'arrelament popular de les lleis i costums jurídics catalans. Així, malgrat la creixent presència de francesos a l'Administració, la jurisprudència sempre va ser exercida per catalans. El baró de Gerando, afrancesat de primer rang, coincidia amb Puig en què els codis francesos foren traduïts al català i no al castellà, per fer-los més pròxims als catalans, facilitar la tasca dels advocats i creure que aquesta edició trobaria molts compradors a Catalunya, València, Mallorca, Rosselló i àdhuc el Llenguadoc. Una mesura més que simbòlica va ser el restabliment de la Universitat

de Barcelona i l'abolició de la de Cervera, pel que implicava de trencament amb el càstig i el retorn a la normalitat en l'àmbit acadèmic. Hi havia preocupació pels avenços materials, i així es va veure augmentat l'enllumenat públic mitjançant uns fanals penjats en cordes que anaven de banda a banda dels carrers. Aquesta mesura tenia també una segona lectura, i és que la llum nocturna permetia veure millor la gent que caminava fora d'hores i ajudava a mantenir l'ordre públic.

Totes aquestes mesures van tindre la seua eficàcia i van afavorir la incorporació de catalans a l'exèrcit francès. Aquest va organitzar un cos de miquelets, recollint el nom de la milícia voluntària que anteriorment reclutaven les diputacions catalanes. Es van formar companyies de gendarmes exclusivament de catalans, i a Barcelona ja el 1812 es van formar dos Companyies de Caçadors Distingits de Catalunya a partir de bandolers de diferents partides, com ara la de Josep Pujol (àlies *Boquica*), que foren utilitzades com a contraguerrilla.

Però no tot eren flors i violes per als francesos i els seus partidaris. La Regència i les Corts continuen mantenint una estructura administrativa per a Catalunya, almenys sobre el paper. I els capitans generals se succeeixen: el general Lacy el 1812, Copons el 1813... Els anys de guerra havien trasbalsat la vida econòmica i les estructures productives. L'activitat manufacturera i el comerç marítim es van veure molt afectats, quedant tancat el mercat americà. El tall a les exportacions americanes va crear una crisi econòmica que ajuda a entendre la posició contrària als francesos per part dels gremis. Una sèrie de males collites van portar un convidat que ningú volia, la fam. A molts llocs la situació era tan dramàtica que s'havia de repartir sopa -la sopa bova- als obrers sense feina. També coincideix

amb la desfeta de l'exèrcit francès a Rússia, la qual cosa fa augmentar les necessitats imperials de noves tropes. Les forces franceses ja patien a Catalunya i arreu de la península des de mitjan 1812 un drenatge d'efectius cap a Rússia. En conseqüència augmenta la por dels catalans per si són mobilitzats a la força i incorporats a l'exèrcit francès sent enviats als diferents fronts europeus, com ja havia passat abans amb ciutadans d'altres països. Així s'explica la presència a la península d'italians, alemanys o polonesos combatent sota les àguiles imperials. Els catalans no volien fer el paper d'aquests aliats dels francesos en altres indrets d'Europa. I a més a més, les disputes passades amb els francesos i els greuges històrics pesaven massa, com explicava el general Ney (1827:136): "Enlloc els pares no transmeten als fills més odi als francesos, veïns seus. Els retreuen d'haver-los arrossegats, durant el segle XVII, a continues revoltes contra els reis d'Espanya i d'haver-los abandonats, després, al ressentiment d'un amo ultratjat. No els perdonen d'haver-los imposat, a principis del segle XVIII, el rei que ha humiliat el seu orgull i destruït els seus privilegis [Felip V]". S'afegia també la influència del clergat, que predicava la guerra contra els infidels francesos en nom de Déu (que havien abolit la Inquisició).

Mentrestant, les Corts de Cadis aprovaven la Pepa, la Constitució de 1812, i establien una divisió territorial espanyola en la qual Catalunya constituïa una única província. Conseqüència directa va ser la creació de la Diputació provincial de Catalunya, que venia a substituir a la Junta Superior de Govern. Açò no duraria molt, ja que l'any següent una nova organització la dividia en dues províncies costaneres, amb capitals a Barcelona i Tarragona, i una d'interior amb capital a la Seu d'Urgell. Com tot allò que havia canviat, aquesta divisió provincial mudaria al seu estat previ a

la guerra amb la tornada de Ferran VII. Curiosament, aquesta divisió territorial sobre el paper tenia un punt de contacte amb la reorganització departamental francesa. El 7 de març de 1813 els quatre departaments eren fusionats per a deixar-los en dos, encara que en aquest cas la línia divisòria seria est-oest, agrupant les terres del nord i les del sud:

- Boques de l'Ebre-Montserrat, amb prefectura a Barcelona, i
- Segre-Ter, amb prefectura a Girona.

Si la Inquisició ja havia estat abolida pels francesos, el 1813 ho va ser per les Corts de Cadis. L'Antic Règim estava definitivament escombrat, havia caigut l'últim obstacle a la lliure difusió de les idees.

EL FINAL DEL SOMNI NAPOLEÒNIC

La guerra anava força malament per a l'Imperi, les tropes anglo-espanyoles derrotaven les franceses a Vitòria i Josep I renunciava a la corona de la seua Espanya mutilada i se n'anava cap a França. Els aliats entraven en territori "imperial" el 29 de juliol, en desembarcar a Tarragona, cap de departament. El 9 de setembre les forces de Suchet foren derrotades a l'Ordal per les del general Manso ajudat per anglesos i calabresos. Encara que quatre dies més tard el primer es va obrir pas cap al nord amb un nou atac. Vist que tot anava de mal borràs, el febrer de 1814 Napoleó va decidir tornar-li la sobirania espanyola a Ferran VII.

Els departaments eren suprimits oficialment per França el 10 de març de 1814. Encara que el 22 de març de 1814 Ferran VII tornara a la península després d'haver

signat amb Napoleó el Tractat de Valençay, que representava la pau entre l'Imperi francès i el Regne d'Espanya del qual reconeix a Ferran VII com a rei. Aquest no tenia cap intenció de respectar allò signat, en línia amb la seua manera de fer. Tanmateix, els francesos no evacuen els territoris catalans, ja que per Catalunya havien de passar cap a França moltes de les tropes imperials que es retiraven, com ara l'exèrcit del general Suchet procedent de València. I Barcelona n'era el principal centre de comunicacions.

Ferran VII entra per La Jonquera i arriba al pla de Barcelona, però la guarnició francesa no li permet l'entrada a la ciutat. Així, va haver de passar del Besòs a Sarrià i a Sant Feliu de Llobregat rodant la ciutat mentre el victorejaven els habitants dels llocs per on passava i mentre molts barcelonins veien desfil·lar la reial comitiva des dels terrats. No serà fins el 28 de maig que les últimes forces franceses abandonaran Barcelona evacuant-la de nit. L'endemà entraven les tropes espanyoles del general Copons. L'alegria popular es va manifestar passejant en una carrossa el rei en efígie i aclamant-lo amb ganes com no ho havien pogut fer en directe. Era de preveure una forta repressió quan l'absolutisme borbònic tornara al poder, contra afrancesats i contra liberals (adherits a les idees ja que no als invasors). Però la revenja es va veure temperada per l'actitud moderada del nou capità general, Francisco Javier Castaños, l'heroi de Bailén. Aquest va tindre encara un altre gest, i l'agost de 1815, mentre tenia lloc el Congrés de Viena, va ocupar el Vallespir amb la intenció de forçar per aquest la reincorporació del Rosselló a la corona espanyola. No va tindre èxit, i després de tants intents per canviar la línia fronterera, especialment per part francesa, tot quedava com l'endemà del Tractat dels Pirineus, sense moure la ratlla ni un centímetre.

BIBLIOGRAFIA

ARTOLA, Miguel (1973): *La burguesia revolucionaria (1808-1874)*, Madrid, Alianza Universidad, Historia de Espanya Alfaguara, vol. V

---- (1976): *Los afrancesados*, Madrid, Turner

AYMES, J.R. (1974): *La guerra de la independencia en España (1808-1814)*, Madrid, Siglo XXI

CAMPS, Francesc (1916): "Memoria del Ayuntamiento de Barcelona a las Cortes de Bayona sobre las aspiraciones de Catalunya", en *Estudio*, any IV, vol. XV, agost, núm. 44, pàgs. 268-272

CASINELLO PÉREZ, Andrés (2005): "La guerra peninsular de 1808: del entusiasmo a la frustración", *Revista de Historia Militar*, nº extraordinario, pp. 99-124

FOY, Général (1827): *Histoire de la Guerre de la Péninsule sous Napoléon*, París

HURTADO, V; MESTRE, J; MISERACHS, T (1997): *Atles d'història de Catalunya*, Barcelona, Edicions 62

JARDÍ, Enric (1963): *Els catalans de les Corts de Cadis*, Barcelona, Dalmau

MERCADER, J. (1978): *Catalunya i l'Imperi Napoleònic*, Barcelona, Dedicions de l'Abadia de Montserrat

MOLINER I PRADA, A. (1989): *La Catalunya resistent a la dominació francesa (1808-1812)*, Barcelona, Edicions 62

PAGÈS I BLANCH, Pelai (2008): "La guerra del Francès: 200 anys de patriotisme espanyol", *El Temps*, núm. 1250, 27 de maig, pp. 60-61

PUIG, Lluís Maria de (2008): *La constitució de Batlle i Jover*, Vic, Eumo Editorial

RAHOLA, Frederic (1912): "Los diputados por Catalunya en las Cortes de Cádiz", en *Memorias de la Academia de Buenas Letras*, vol. IX, Barcelona, pp. 52-53

VICENS I VIVES, Jaume (1962): *Moments crucials de la Història de Catalunya*, Barcelona

VIGO, Emili (1956): *La política catalana del Gran Comitè de Salut Pública*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans